

وزارت معارف

معینیت نصاب تعلیمی، تربیة معلم

و مرکز ساینس

ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی

و تأثیف کتب درسی

حسن خط

صف دوم

سال چاپ: ۱۳۸۹ هـ . ش.

TM

TM

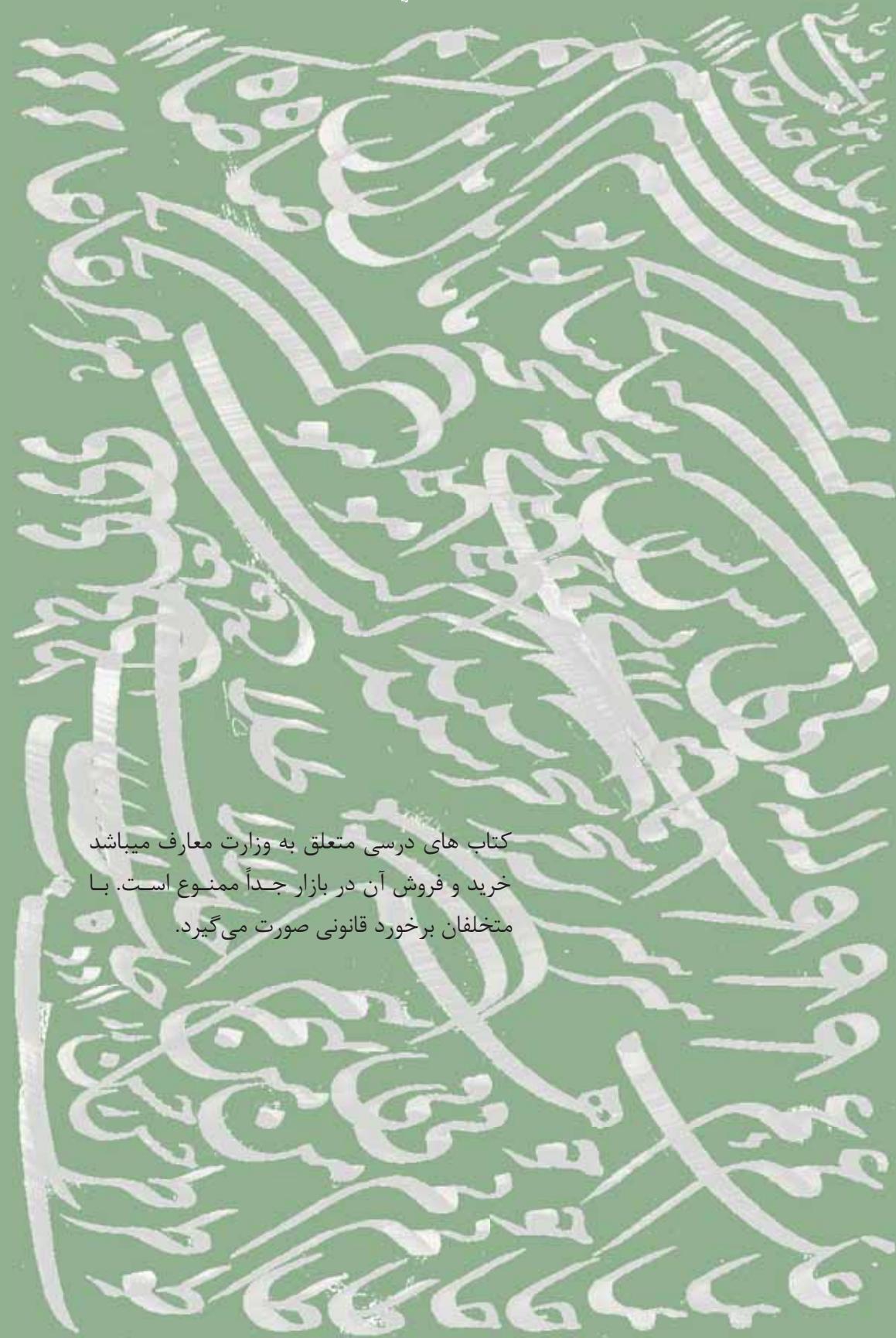
TM

TM

TM

TM

TM

کتاب های درسی متعلق به وزارت معارف میباشد
خرید و فروش آن در بازار جداً منوع است. با
متخلفان برخورد قانونی صورت میگیرد.

TM

TM

وزارت معارف

معینیت نصاب تعلیمی، تربیة معلم

و مرکز ساینس

ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی

و تأليف کتب درسی

حسن خط

صف دوم

سال چاپ: ۱۳۸۹ هـ. ش.

الف

کمیته های تألیف، تحقیق و تدقیق کتاب

مؤلفان:

- عزیزالله حسن زاده عضو دیپارتممنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- عبدالجلیل آخند زاده عضو دیپارتممنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.

مطالعه و تأیید:

شورای ملی:

اعضای کمیسیونهای امور دینی، معارف و تحصیلات عالی ولسی جرگه و مشرانو جرگه.

تحقیق و تدقیق:

پوهنتون کابل

- نجیب الله عزیزی معاون پوهنځی هنر های پوهنتون کابل.

اکادمی علوم

- معاون سرمحقق شریف الله عضو علمی اکادمی علوم.
- سرمحقق عبدالواحد واحد عضو علمی اکادمی علوم.

وزارت معارف

- محمد ظاهر طاهری آمر دیپارتممنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- سید انور میچنخیل عضو دیپارتممنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- محمد غالب الله یار عضو دیپارتممنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- حفیظ الله منیر عضو دیپارتممنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- نفیسه پوپل زی عضو دیپارتممنت آرت و هنر ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- احمد شفیق برنایار استاد لیسه مسلکی هنرها.
- بلقیس احمدی استاد لیسه مسلکی هنرها.
- فرحتیار استاد لیسه مسلکی هنرها.

کمیته بررسی محتوا، مسایل دینی، سیاسی و فرهنگی:

- دوکتور محمد یوسف نیازی مشاور وزارت معارف در بخش تعلیمات اسلامی.
- محمد آصف ننگ رئیس نشرات و اطلاعات وزارت معارف.

کمیته نظارت تحقیق و تدقیق:

- دکتور عبدالغفور غزنوی معین نصاب تعلیمی، تربیة معلم و مرکز ساینس وزارت معارف، رئیس کمیته عضو
- محمد صدیق پتمن معین تدریسی وزارت معارف عضو
- معاون سرمؤلف عبدالظاهر گلستانی رئیس انکشاف نصاب تعلیمی و تالیف کتب درسی عضو

کمپوز و دیزاین: حمید الله غفاری و رحمت الله غفاری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچي بي قهرمان دی
دا وطن د ټولو کوردي	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجردی	پامېريان، نورستانیان
براھوي دي، قزلباش دي	هم ايماق، هم پشه يان
دا هيرواد به تل ځلېږي	لكه لمړ پر شه آسمان
په سينه کې د آسيا به	لكه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودي رهبر	وايو الله اکبر وايو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

پیام وزیر معارف

استادان، معلمان و شاگردان عزیز!

تعلیم و تربیه اساس انکشاف و توسعه هر کشور را تشکیل می دهد، نصاب تعلیمی یکی از عناصر مهم تعلیم و تربیه می باشد که مطابق انکشافات علمی و نیازمندی های معاصر جامعه وضع می گردد، واضح است که انکشافات علمی و نیازمندی های جامعه همواره در حال تَطَوُّر می باشد؛ بناء لازم است نصاب تعلیمی نیز به صورت علمی و دقیق انکشاف نماید. البته نباید نصاب تعلیمی تابع تغیرات سیاسی، نظریات و تمایلات اشخاص گردد.

کتبی که امروز در دسترس شما قرار دارد بنابر همین مشخصات تهیه و ترتیب گردیده است، موضوعات علمی مفید در آن اضافه شده است، فعال نگه داشتن شاگردان در عملیه تدریس جزء پلان تدریس گردیده است.

امیدوارم تدریس این کتاب با استفاده از روش های آموزش فعال مطابق رهنمود ها و پلان تعلیمی تعیین شده صورت گیرد، و اولیای شاگردان نیز در تعلیم و تربیة با کیفیت دختران و پسران خود همکاری متداوم نمایند، تا اهداف و آرزو های نظام معارف بر آورده گردیده، نتایج و دست آوردهای خوبی برای شاگردان و کشور ما داشته باشد.

من باور دارم که استادان و معلمان گرانقدر ما در تطبیق مؤثر نصاب تعلیمی رسالت و مسؤولیت بزرگ دارند.

وزارت معارف همواره تلاش می نماید تا نصاب تعلیمی معارف مطابق اساسات دین مبین اسلام، حس وطن دوستی و معیار های علمی با در نظرداشت نیازمندی های مُبرم جامعه ما انکشاف نماید.
در این عرصه از تمام شخصیت های علمی و دانشمندان تعلیم و تربیة کشور و اولیای محترم شاگردان تمنا دارم، تا با ارائه نظریات و پیشنهادات سالم و مفید خویش مؤلفان ما را در بهبود بیشتر تألیف کتب درسی یاری نمایند.

از همه دانشمندانی که در تهیه و ترتیب این کتاب سهم گرفته اند، و از مؤسسات محترم ملی و بین المللی و سایر کشور های دوست که در تهیه و تدوین نصاب تعلیمی جدید و طبع و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند صمیمانه اظهار امتنان و قدردانی می نمایم.

و من الله التوفيق

فاروق «ورد ک»

وزیر معارف جمهوری اسلامی افغانستان

فهرست مندرجات كتاب صنف دوم حسن خط
فصل أول و دوم حروف مركبات خط نستعليق

صفحة	شماره
١	١. تسلسل حروف مفرد خط نستعليق .....
٢	٢. تركيب حرف ((ب)) با .....
٣	٣. تركيب حرف ((ب)) با .....
٤	٤. تركيب حرف ((ب)) با .....
٥	٥. تركيب حرف ((ب)) با .....
٦	٦. تركيب حرف ((ب)) با .....
٧	٧. تركيب حرف ((ج)) با .....
٨	٨. تركيب حرف ((ج)) با .....
٩	٩. تركيب حرف ((ج)) با .....
١٠	١٠. تركيب حرف ((ج)) با .....
١١	١١. تركيب حرف ((ج)) با .....
١٢	١٢. تركيب حرف ((س)) با .....
١٣	١٣. تركيب حرف ((س)) با .....
١٤	١٤. تركيب حرف ((س)) با .....
١٥	١٥. تركيب حرف ((س)) با .....
١٦	١٦. تركيب حرف ((ص)) با .....
١٧	١٧. تركيب حرف ((ص)) با .....
١٨	١٨. تركيب حرف ((ص)) با .....
١٩	١٩. تركيب حرف ((ص)) با .....
٢٠	٢٠. تركيب حرف ((ط)) با .....
٢١	٢١. تركيب حرف ((ص)) با .....
٢٢	٢٢. تركيب حرف ((ط)) با .....
٢٣	٢٣. تركيب حرف ((ط)) با .....
٢٤	٢٤. تركيب حرف ((ع)) با .....
٢٥	٢٥. تركيب حرف ((ع)) با .....
٢٦	٢٦. تركيب حرف ((ع)) با .....
٢٧	٢٧. تركيب حرف ((ع)) با .....
٢٨	٢٨. تركيب حرف ((ف)) با .....
٢٩	٢٩. تركيب حرف ((ف)) با .....
٣٠	٣٠. تركيب حرف ((ف)) با .....
٣١	٣١. تركيب حرف ((ف)) با .....
٣٢	٣٢. تركيب حرف ((ك)) با .....
٣٣	٣٣. تركيب حرف ((ك)) با .....
٣٤	٣٤. تركيب حرف ((ك)) با .....
٣٥	٣٥. تركيب حرف ((ك)) با .....
٣٦	٣٦. تركيب حرف ((م)) با .....
٣٧	٣٧. تركيب حرف ((م)) با .....
٣٨	٣٨. تركيب حرف ((م)) با .....
٣٩	٣٩. تركيب حرف ((م)) با .....
٤٠	٤٠. تركيب حرف ((ه)) با .....
٤١	٤١. تركيب حرف ((ه)) با .....
٤٢	٤٢. تركيب حرف ((ه)) با .....
٤٣	٤٣. تركيب حرف ((ه)) با .....

دوره آماده گی

کاغذ خطاطی: عبارت از کاغذی است که شفاف ولشم بوده قلم نی روی آن به آسانی حرکت کند و سیاهی روی آن نشر نکند.

قلم نی: قلم نی از جنس نی سخت و پخته بدست می آید و خوب سر شده می تواند و در وقت نوشتن نوک قلم نی زود خراب نمی شود.

لیقه: جری ابریشم و یا سند خامک دوزی می باشد که داخل بوتل دوات جا داده شده تا از چپه شدن رنگ، قی کردن قلم و کشیف شدن دست ها فرش و لباس جلوگیری کند.

خط کرسی: برای اینکه خط کج نوشته نشود، کلمات و جملات به صورت منظم روی صفحه کاغذ ترتیب و تنظیم شود تا نوشته زیبا جلوه کند، با پنسل و خط کش روی کاغذ خط افقی و مستقیم رسم می کشیم که همین خط را در هنر خطاطی خط کرسی می گویند.

استاد محترم! مطالبی که در بالا ذکر شده در باره هر کدام آن به زبان ساده برای شاگردان معلومات داده رهنمایی کنید.

درس اول

تسلسل حروف مفرد خط نستعلیق

هدف: آشنایی بیشتر شاگردان به نوشتن حروف الفباء، خط نستعلیق با قلم نی و قلم های عادی (خودکار، پنسل، خودرنگ ...)

۱. حروف کاسه دار کدام ها اند؟

۲. چرا حروف الفباء روی خط کرسی نوشته می شود؟

اب پت ج ذ ر ش س س ص ط

ع ف ف ت گ ک ل م ن و ه ه

ء ئ (سے)

الغباء خط تحریری: اب بث ج ذ ر ش س س

ص ط ع ف ف ت گ ک ک

ل م ن و ه ه ؤ ئ (سے)

فعالیت: شاگردان حروف الفباء خط نستعلیق را چند بار در صنف به روی خط کرسی توسط قلم نی تمرین نمایند.

استاد محترم! حروف الفباء خط نستعلیق را به روی خط کرسی بالای تخته صنف نوشته و موقعیت حروف را روی خط کرسی برای شاگردان بیان نمایید. خصوصیات قلم نی خوب و مناسب را برای شاگردان توضیح دهید. (استاد بعد از این همه روزه کار خانه‌گی شاگردان را ارزیابی کند).

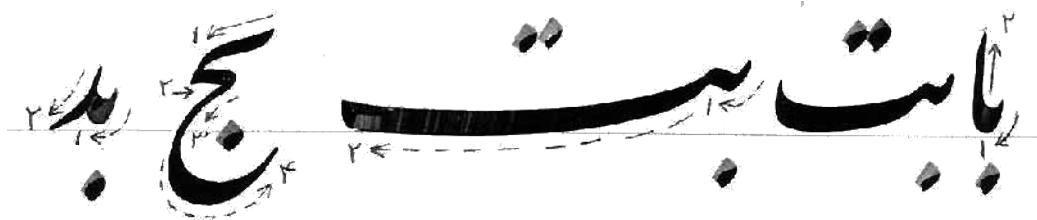
کارخانه‌گی: شاگردان حروف الفباء را توسط قلم نی و خودکار یا پنسل تمرین نمایند.

درس دوم

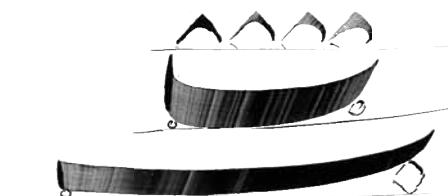
ترکیب حرف ((ب)) با حروف الفبا

هدف: آشنایی شاگردان با طرز درست نوشتن ترکیب حرف (ب) با حروف (الف، ب، ج، د)

گفته میتوانید که ترکیبات (با، بت، بح و بد) با چند حرکت قلم نوشته میشود؟

باید

فعالیت: شاگردان مرکبات بالا را چندین بار به طور جداگانه با قلم نی تمرین کنند.

استاد محترم! قلم های شاگردان را سرکنید. مرکبات فوق را برای شاگردان با قلم نی در کتابچه های مشق شان طور نمونه بنویسید و حرکات قلم را برایشان بیان و طریق درست نوشتن آنرا رهنمایی کنید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات (با، بت، بح، بد) را با خودکار یا پنسل مشق کنند.

درس سوم

ترکیب حرف (ب) با (ر، س، ص، ط)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (بر، بس، بص، بط)

آیا میتوانید ترکیبات (ب، ت، ث، ی) را با حرف (ر) توسط قلم نی بنویسید؟

بر بس بس بط

بر بس بص بط

شیر پیس یط
(۱)

بر بس بص بط

فعالیت: ترکیبات فوق را شاگردان در صنف تمرین کنند.

شاگردان به گروپ ها تقسیم شوند و در باره کاغذ خطاطی مباحثه کنند.

استاد محترم! در باره کاغذ خطاطی برای شاگردان توضیحات بیشتر بدهید. برای شان بفهمانید که ترکیبات (ت، پ، ث، ی) با ترکیب حرف (ب) درنوشتن تمام حروف الفبا هم شکل است. تنها با نقطه های مربوطه شان قابل تفکیک میباشند؛ مانند: شکل(۱). طریقه درست کردن دوات را برای شاگردان یاد بدهید.

کارخانه گی: شاگردان در کتابچه مشق نوشتن ((بر، بس)) را تمرین کنند.

درس چهارم

ترکیب حرف (ب) با (ع، ف، ق، ک)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (بع، بف، بق، بک)

آیا می توانید بگویید که نوشتن کدام یک از ترکیبات زیر آسان تر است؟

بع بف بق بک

بع بف بق بک

فعالیت: شاگردان با در نظر داشت نظافت ترکیبات (بع، بف، بق، بک) را با قلم نی در صنف تمرين و در انتخاب قلم نی دقت کنند.

استاد محترم: قلم نی شاگردان را سر و در انتخاب قلم نی شاگردان را رهنمايی کنيد.

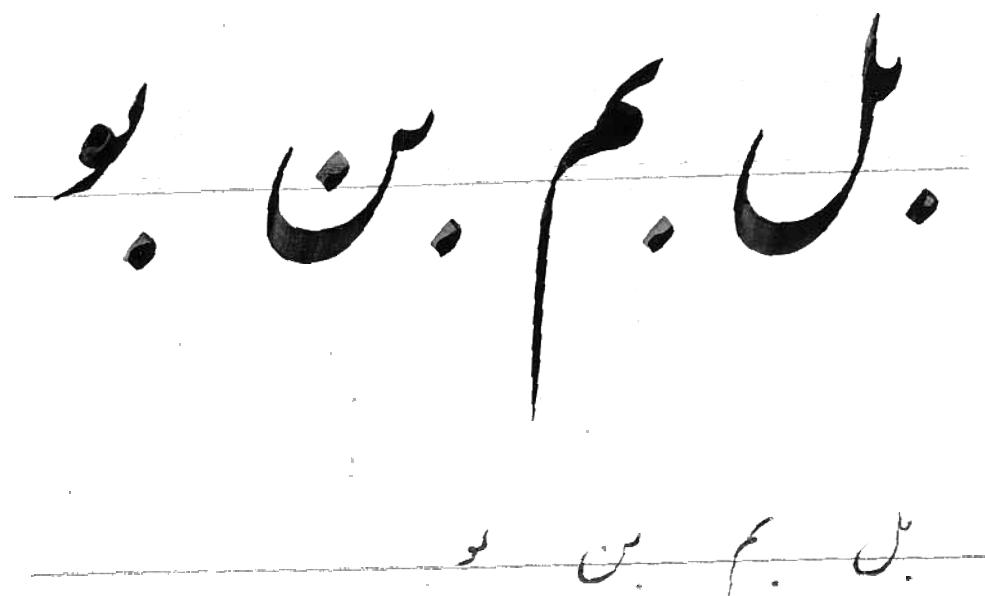
تمرين درخانه: بق، بک

درس پنجم

ترکیب حرف ب با (ل، م، ن ، و)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیب (بل، بم، بن، بو)

مرکبات تمرین شده را در مضامین دیگر مشاهده کرده اید؟

فعالیت: شاگردان به گروپ ها تقسیم شوند و هر گروپ به طور جداگانه ترکیبات فوق را تمرین کنند و نشان بدهند.

استاد محترم! کار گروپی را ارزیابی کنید و پیش روی صنف توضیح بدهید.

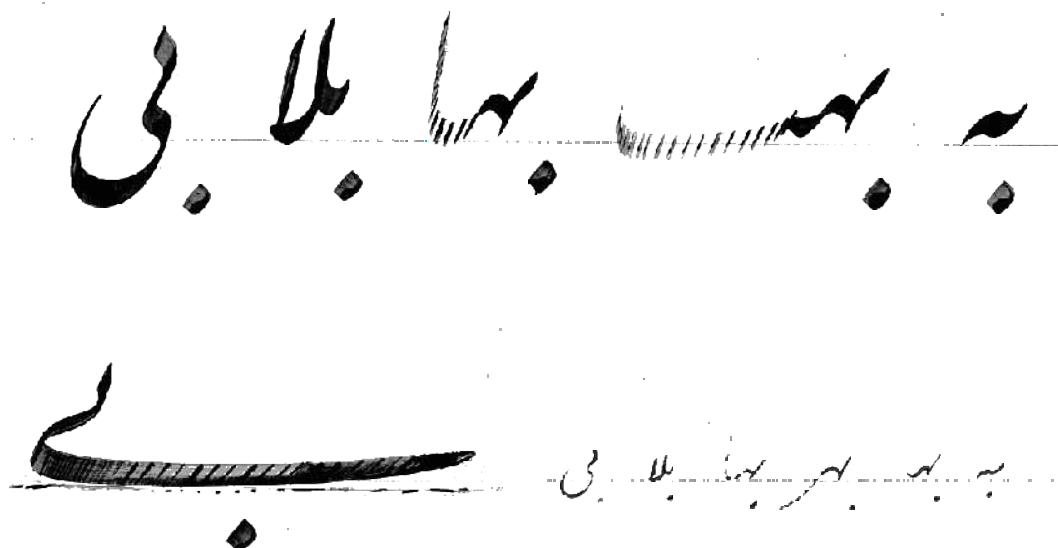
تمرین در خانه: بل، بن

درس ششم

ترکیب حرف (ب) با (ه، ل، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (به، بلا، بی)

از تمرین مركبات زیر چه می آموزید؟

فعالیت: شاگردان به ترکیبات بالا دقیق ببینند و ترکیبات (به، بلا، بی) را در صنف با قلم نی تمرین کنند.

استاد محترم! برای اطمینان شاگردان از پاسخ‌های شان در باره سوالیکه بعد از هدف، طرح شده بود، معلومات دقیق ارائه کنید. حرکات قلم را در نوشتن ترکیبات فوق برای شاگردان بالای تخته صرف نشان بدهید. طریقه درست گرفتن کاغذ و قلم را در وقت تمرین به آنها بفهمانید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات (به، بلا)، را با پنسل یا خودکار چند بار تمرين کنند.

درس هفتم

ترکیب حرف (ج) با حروف الفبا

هدف: آشنایی شاگردان به طرز درست نوشتن ترکیب های (جا، جت، حج، جد)

آیا حرف (ج) را غیر از این حروف با کدام حروف دیگر ترکیب و نوشته میتوانید؟

جا جت حج جد

جا جت حج جد

فعالیت: ترکیبات حروف بالا را شاگردان در صنف با قلم نی تمرین کنند.

استاد محترم! ضمن توضیح برای شاگردان که ترکیبات فوق با چند حرکت قلم نوشته می شود،
کشش ترکیب (ج) را با الف برای شان بیاموزانید. تاثیرات خط کرسی را برای آنها واضح سازید و
به ایشان بفهمانید که حروف همانند (ج) مثل (ح) (چ) (خ) در ترکیبات با حروف الفبا یکسان
نوشته میشود و فقط در تعداد نقطه مربوط شان از همدیگر قابل تفکیک است. همینطور در حروف
همشکل مثل (ر) (ز)، (س) (ش)، (ص) (ض)، (ط) (ظ)، (ع) (غ) و دیگر حروف که با گذاشتن
نقطه و یا حرکت مثل (ک و گ) در تلفظ و خواندن فرق دارند؛ ولی در نوشتن هر خطاطی کدام
فرق بوجود نمی آید. این حروف در هر درس آینده برای شاگردان بطور جداگانه توضیح داده شود.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات (جا، جب، حج، جد) را با پنسل یا خود کار تمرین کنند.

درس هشتم

ترکیب حرف (ج) با حروف (ر، س، ص، ط)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (جر، جس، جص، جط)

خانه خالی زیر را پر کنید و هم بگویید که هدف این جمله چیست؟

( )

بنویس، بنویس تا که شوی ( )

حر جس جس حط حط
کنش (ج، پار)

حر حس حس حط حط

(ج) با (س) کش دار

فعالیت: ترکیبات بالا را شاگردان در صنف با قلم نی تمرین کنند.

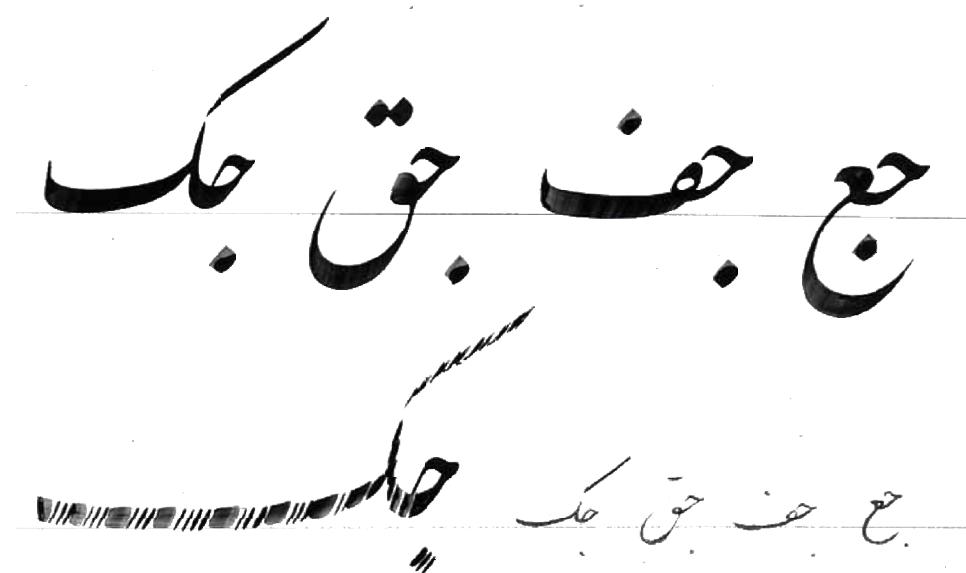
استاد محترم! حرکات ترکیبات فوق را برای شاگردان در کتابچه مشق شان عملأً نشان بدھید و در ضمن ترکیب حرف (ج) را با حرف کش دار یا (س) برای شان بنویسید. دروس این کتاب که هر کدام از دو حرف تشکیل شده است فقط به خاطر یادگیری شاگردان میباشد که با مرکبات خط نستعلیق آشنا شوند. کدام معنی و مفهوم دیگر ندارد.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات (جر، جس، جص، جط) را با قلم نی تمرین کنند.

ترکیب حرف (ج) با (ع، ف، ق، ک)

هدف: آشنا ساختن شاگردان با ترکیبات (جع، جف، جق، جک)

آیا گفته می‌توانید کدام یک از ترکیبات زیر به صورت کش دار نوشته می‌شود؟

(ج) با (ک) کش دار

کشش (ج) با (ف)

فعالیت: ترکیبات بالا را شاگردان در صنف با قلم نی تمرین کنند.

استاد محترم! ترکیبات (ج) با (ف) و (ج) با (ک) کش دار را برای شاگردان بنویسید.

کارخانه‌گی: شاگردان ترکیبات (جع، جف، جق، جک) را با پنسل یا خود کار تمرین کنند.

درس دهم

ترکیب حرف (ج) با (ل، م، ن، و)

هدف: آشنا شدن شاگردان با ترکیبات (جل، جم، جن، جو)

کدام یک از ترکیبات زیر را می توانید به صورت کش دار بنویسید؟

جل جم جن جو
ل م ن و

جل جم جن جو

فعالیت: ترکیبات بالا را شاگردان در صنف با قلم نی تمرین کنند، به گروپ ها تقسیم شوند و با هم بحث کنند که کدام یک از ترکیبات بالا را کش دار نوشته می توانند.

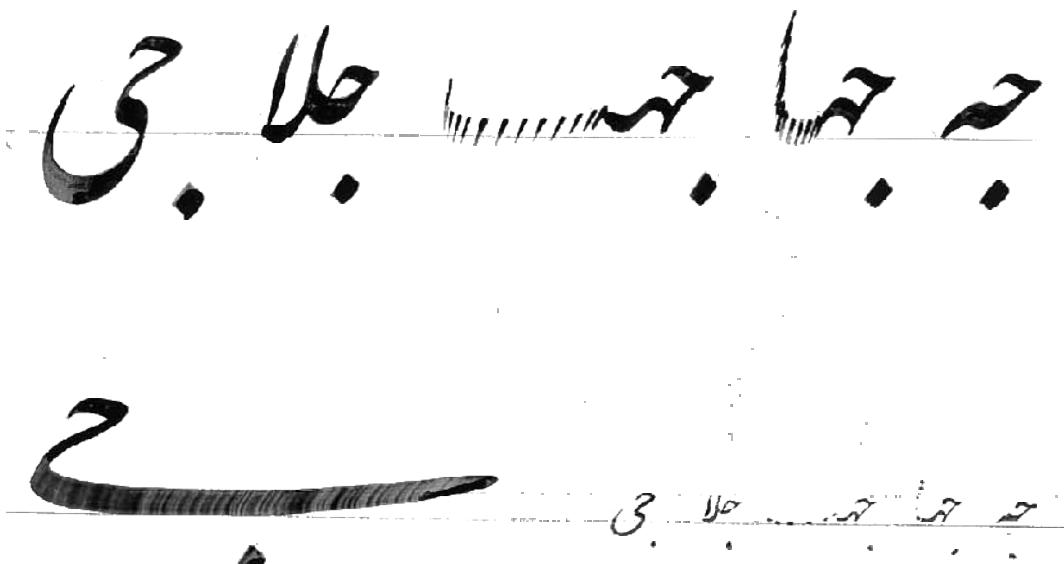
استاد محترم! از جمله ترکیبات فوق آن هایی را که به صورت کش دار نوشته می شود قبل از تمرین با شاگردان کمک کنید و بالای تخته صنف بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات (جل، جم، جن، جو) را با خودکار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ج) با (ه، ل، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (جه، جهه، جلا، جی)

- در وقت تمرین ترکیبات، آیا کدام یک از آنها کمی مشکل تر به نظر می‌آید؟
- در صورتیکه بعضی از ترکیبات مشکل تر به نظر می‌آید از چه کسی باید کمک بگیرید؟

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را همراه با ترکیبات کش دار در صنف با قلم نی تمرین کنند.

استاد محترم! ترکیبات حروف کش دار فوق را در کتابچه مشق شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات فوق را با قلم خودکار یا پنسل بالای خط کرسی مشق کنند.

درس دوازدهم

ترکیب حرف (س) با (الف، ب، ج، د، ر)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (سا، سب، سج، سد، سر)

ضمون حسن خط را خوش دارید یا نی؟ به چه دلیل؟

س س ت ب س ج س د س ر

س س ب س ج س د س ر س ر
کشش (س، پاره)

س س ب س ج س د س ر س ر
کشش (س، پاره)

فعالیت: شاگردان در صنف ترکیبات بالا را تمرین کنند.

استاد محترم! حرف (س) را در پیوست با (د) به صورت کش دار در کتابچه مشق
شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس سیزدهم

ترکیب حرف (س) با (س، ص ، ط ، ع)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (سص، سس، سط، سع)

شما را در خانواده تان کی ها بخاطر زیبا شدن خط تان تشویق میکنند؟

س س س س ط س ع

س س س س ط س ع
کشش (س)، (س)، (س)، (س)

فعالیت: شاگردان در صنف ترکیبات بالا را با قلم نی تمرین کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان بنمایانید، (س) کش دار را با (س) بدون کشش با
قلم نی برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس چهاردهم

ترکیب حرف (س) با (ف، ق، ک، ل، م)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (سف، سق، سک، سل، سم)

کاغذ خوب را چگونه می‌شناسید؟

سف سق سک سل

سم سق سک سل سم

فعالیت: شاگردان به گروپها تقسیم شوند و هر گروپ یکی از ترکیبات بالا را با قلم نی مشق کنند و بعداً کارهای شان را به پیش روی صنف نشان بدهند.

استناد محترم! حرکات قلم را به شاگردان نشان دهید و کش دارهای مرکبات فوق را در کتابچه مشق شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با خودکار یا پنسل مشق کنند.

درس پانزدهم

ترکیب حرف (س) با (ن، و، ه، ل، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (سن، سو، سه، سلا، سی)

سوال:

۱- تا حال چقدر خط شما زیبا شده است؟

۲- آیا فاصله بین کاغذ و چشم را در وقت نوشتن میدانید؟

سن سو سه سه سلا

سی

ل

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی مشق کنند.

استاد محترم! ترکیبات بالا را برای شاگردان روی تخته صنف بنویسید.

کارخانه گی: ترکیبات بالا را خودکار یا پنسل مشق کنند.

درس شانزدهم

ترکیب حرف (ص) با (الف، ب، ج، د، ر)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (صا، صب، صح، صد، صر)

کدام یک از ترکیبات زیر را زیباتر می‌نویسید؟

صا صب صح صد

صا صب صح صد صر

صر صد صر
کشش (ص)، باد (د)
صر صر
کشش (ص)، باد (ر)

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف تمرین کنند.

شاگردان به گروپ ها تقسیم شوند و در مورد تناسب بین فاصله کاغذ و چشم بحث کنند.

استناد محترم! حرف (ص) کش دار را در پیوست با (د) و (ر) برای شاگردان مشق کند. درباره تناسب فاصله بین کاغذ تا چشم برای شاگردان معلومات بیشتر بدھید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با خود کار یا پنسل تمرین کنند.

درس هفدهم

ترکیب حرف (ص) با (س ، ص ، ط ، ع ، ف)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (سس، صص، صط، صع، صف)

نوشتن کدام یک از ترکیبات زیر را بیشتر خوش دارید؟

سس صص صط صع

سس صص صط صع سع

صع صف

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را در صنف با قلم نی تمرین کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس هردهم

ترکیب حرف (ص) با (ق ، ک ، ل ، م ، ن)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (صف، صك، صل، صم، صن)

۱- چرا مردم آدم خوش خط را دوست دارند؟

۲- آیا تا حال از نمایشگاه خطاطی دیدن کرده اید؟

ص صك صل صم

ص صك صل صم ص

ص صم صن
کش ص ، بادل ، و م

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

شاگردان در مورد چگونگی نمایشگاه خطاطی بحث کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید.

- حرف (ص) کش دار را در پیوست با حرف (ل) و (م) برای شاگردان بنویسید و در باره چگونگی نمایشگاه خطاطی برای شاگردان معلومات بیشتر بدهید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با خود کار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ص) با (و، ه، ل، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (صو، صه، صلا، سی)

- ۱- ازینکه ترکیبات (ص) را یاد گرفته اید چه احساس دارید؟
- ۲- آیا تا حال خط تان را به کسی نشان داده اید؟

صو صه صه صلا صی

صو صه صه صلا صی

صه صه
کش (ص، پاده، دلا)

فعالیت: شاگردان ترکیبات فوق را مشق کنند به یک دیگر خود نشان دهند و از نظر معلم صاحب بگذرانند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید.

- حرف (ص) کش دار را با حروف (لا) و (ی) برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ط) با (الف، ب، ج، د، ر)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (طا، طب، طج، طد، طر)

۱- آیا استاد تان از زیبا نوشتن شما خوش می شود و با خوش شدن استاد به شما چه احساس پیدا میشود؟

۲- آیا سر لوحه دکان ها را مشاهده کرده اید و خط خوب را تشخیص داده می توانید؟

طا طب طج طد طر

ط طب طج طد طر ط

ط ط ط ط ط ط
کشش (ط، بارا، وو)

فعالیت: شاگردان پس از مشق کردن ترکیبات بالا نوشته های شان را بطور نمایش در دیوار صنف به صورت منظم نصب نمایند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید.

- حرف (ط) کش دار را در پیوست با حروف (الف، د، ر) برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ط) با (س، ص، ط، ع، ف)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (طس، طص، طط، طع، طف)

- ۱- مضمون حسن خط با مضماین دیگر چه رابطه دارد؟
- ۲- از وسائل خطاطی چگونه نگهداری می کنید؟

طس طص طط طع

طف

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف تمرین کنند.

- شاگردان به گروپها تقسیم شوند و در باره حرف های کاسه دار (دایره یی) گفتگو کنند.

استاد محترم! در ترکیب های فوق حرکات قلم را برای شاگردان توضیح دهید و درباره حروف کاسه دار برای شاگردان معلومات بدھید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیب های بالا را با خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس بیست و دوم

ترکیب حرف (ط) با (ق، ک، ل، م، ن)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (طق، طک، طل، طم، طن)

آیا در وقت تمرين خط نظافت را رعایت می کنید؟

طق طک طل طم طن

طق طک طل طم طن

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید.

- در مورد نمایشگاه خطاطی برای شاگردان معلومات دهید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرين کنند.

درس بیست و سوم

ترکیب حرف (ط) با (و، ه، ل، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (طو، طه، طلا، طی)

- ۱- برای اینکه دوات مشق شما فرش را خراب نکند چه باید کرد؟
- ۲- از دیدن خط زیبا چه احساس به شما دست میدهد؟

ط ط ط ط ط ط ط ط
کش (ط) با (ل)

ط ط ط ط ط ط ط ط

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

- همیشه در نظر داشته باشید پس از مشق کردن باید قلم های تان را پاک کنید.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید.

حرف (ط) کش دار را پیوست با حرف (لا) برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ع) با (س، ص، ط، ع، ف)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (عس، عص، عط، عع، عف)

تا حال به خاطر زیبا نوشتن تشویق شده اید؟

عس عص عط عع

عن عس عص عط عع

ع
کش دع بال (س)

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان عملی نشان بد هد.

- حرف (ع) را پیوست با حرف (س) کش دار برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ع) با (ق، ک، ل، م، ن)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (عق، عک، عل، عم، عن)

چند نوع خط را می‌شناسید؟ نام ببرید.

عق عک عل عم عن

عن عک عل عم عن

ع
کشش (ع، بادم، دل، ل)

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان و در باره اقسام خط برای شاگردان کمی معلومات بدھید.

- حرف (ع) کش دار را پیوست با حروف (ل، م) برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درین بیست و هفتم

ترکیب حرف (ع) با (و، ه، ل، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (عو، عه، علا، عی)

- ۱- مطمئن هستید که ترکیب حرف (ع) را با دیگر حرف‌ها یاد گرفته اید؟
- ۲- آیا تغییرات شکل حرف (ع) را حین ترکیب با سایر حروف الفبا گفته می‌توانید؟

عو عه علا عی
کشش (ع، پاره، باره)

ع
کشش (ع، پاره، باره)

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید، به جواب‌های شاگردان گوش بدهید و رهنمایی کنید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ف) با (الف، ب، ج، د، ر)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (فا، فب، فج، فد، فر)

ترکیب (ف) با حروف الفبا در کدام صورت آسانتر است؟

ف ا ف ب ف ج ف د ف ر

ف ا ف ب ف ج ف د ف ر

ف ا ف ب ف ج ف د ف ر
کشش (ف، با (ا، و در،

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهید.

- حرف (ف) کش دار را پیوست با حروف (الف، د، ر) بالای تخته صنف برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیب های بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس بیست و نهم

ترکیب حرف (ف) با (س، ص، ط، ع، ف)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (فس، فص، فط، فع، فف)

در باره خط کرسی چه میدانید؟

ف س ف ص ف ط ف ع ف ف

ف س ن ط ن ع ن س

ش
ر
س
کشش (ف، با، س،

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند.

استاد محترم! پس از ارائه جواب های شاگردان جواب صحیح در باره خط کرسی را برای شاگردان توضیح دهید و حرکات قلم را برای شاگردان نشانی کنید.
- حرف (ف) کش دار را پیوست با حرف (س) برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی و خود کار یا پنسل تمرین کنند.

ترکیب حرف (ف) با (ق، ک، ل، م، ن)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (فق، فک، فل، فم، فن)

از دیدن خط زیبا چه احساس دارد؟

فق کف فل فم فن

فق کف فل فم فن
فرم

(ف) کش دار با (م)

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی روی خط کرسی در صنف تمرين کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان روی خط کرسی نشان دهید.

- حرف (ف) کش دار را در کنار حرف (م) برای شاگردان نشان دهید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی و خودکار یا پنسل روی خط کرسی تمرين کنند.

درس سی و یکم

ترکیب حرف (ف) با (و، ه، لا، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (فو، فه، فلا، فی)

حرف اول نام کدام یک از همصنفان تان (ف) است؟

فو فه فلا فی فنا

فو فه فلا فی فنا

ف ن ن ف

کشش (ف)، با (ه)،
کشش (ف)، با (ی)،

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را روی خط کرسی با قلم نی مشق کنند.

استاد محترم! کششهای حرف (ف) را در پیوسته‌گی حروف (ه، لا) برای شاگردان با حرکات آن
نشان دهید.

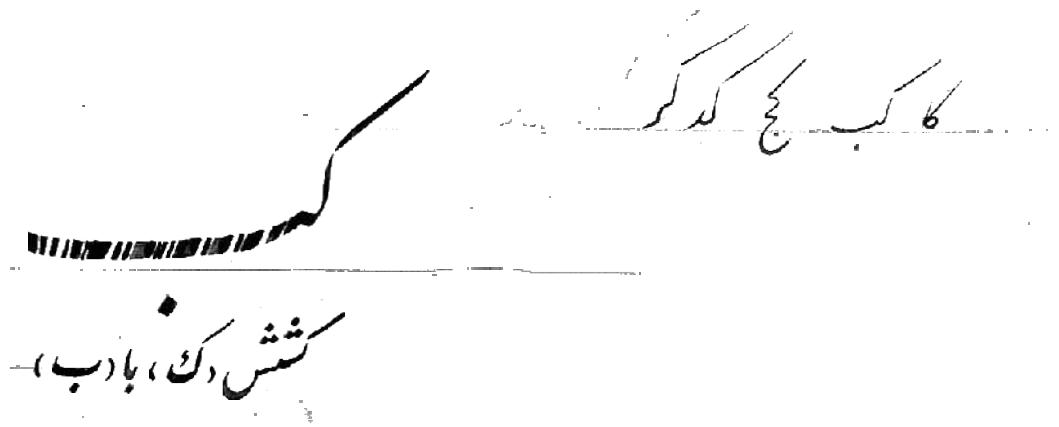
کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس سی و دوم

ترکیب حرف (ک) با (الف، ب، ج، د، ر)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (کا، کب، کج، کد، کر)

چرا تمرين خطاطی برایتان لذت بخش است؟

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی روی خط کرسی در صنف مشق کنند.

استاد محترم! ترکیبات فوق را روی خط کرسی برای شاگردان با حرکات قلم عملی نشان بدهید

- کششهای حرف (ک) را در پیوست با حرف (ب) برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل روی خط کرسی تمرين کنند.

دروس سی و سوم

ترکیب حرف (ک) با (س، ص، ط، ع، ف)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (کس، کص، کط، کع، کف)

آیا می توانید ترکیبات زیر را روی خط کرسی بنویسید؟ شروع کنید.

کس کص کط کع کف

کس کص کط کع کف

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را روی خط کرسی با قلم نی مشق کنند.

استاد محترم! ترکیبات فوق را روی خط کرسی برای شاگردان ضمن توضیح حرکات قلم بالای تخته صنف بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را روی خط کرسی با خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس سی و چهارم

ترکیب حرف (ک) با (ق، ک، ل، م، ن)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (کق، کل، کک، کم، کن)

از نوشتمن ترکیب‌های حروف به خط نستعلیق چه احساسی دارید؟

کن گل کم کن کل

کن گل کم کل کن

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی روی خط کرسی مشق کنند.

استاد محترم! حرکات قلم را برای شاگردان نشان دهد.

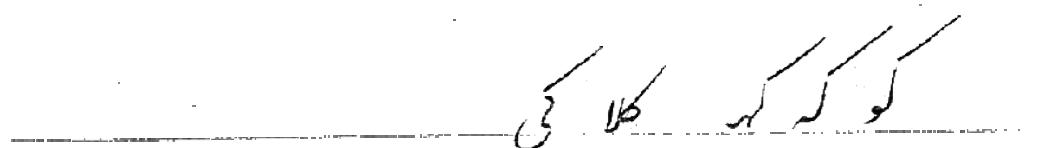
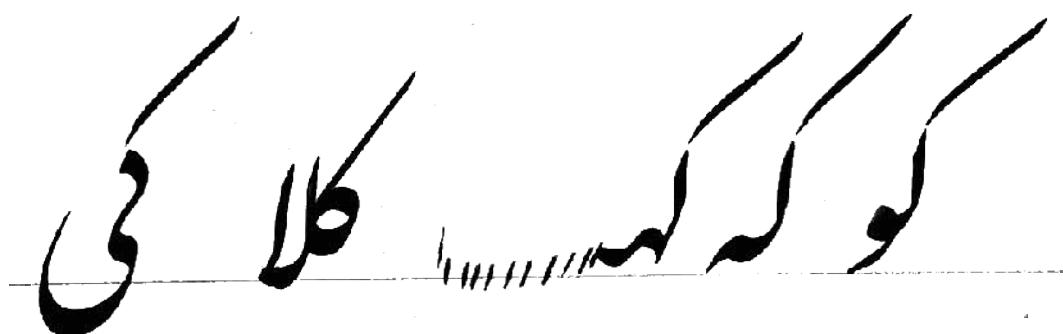
کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی، پنسل یا خودکار تمرین کنند.

درس سی و پنجم

ترکیب حرف (ک) با (ا، ه، ل، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (کو، که، که، کلا، کی)

در نظافت کتابچه مشق تان چقدر کوشش می کنید؟

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی روی خط کرسی مشق کنند.

- شاگردان به گروپها تقسیم شوند و در باره ترکیب حروف کش دار گفتگو کنند.

استناد محترم! ترکیبات فوق را روی خط کرسی برای شاگردان بنویسید و در باره حروف کش دار برای شان معلومات بدھید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا خودکار یا پنسل روی خط کرسی تمرین کنند.

ترکیب حرف (م) با (الف، ب، ج، د، ر)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (ما، مب مج، مد، مر)

دروقت تمرين خط چه احساس دارد؟

م م ب ب مج مج مد مد مر مر

م م ب ب مج مج مد مد مر مر

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی روی خط کرسی مشق کنند.

استاد محترم! ترکیبات فوق را برای شاگردان بالای تخته صنف روی خط کرسی بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی یا پنسل یا خودکار تمرين کنند.

درس سی و هفتم

ترکیب حرف (م) با (س، ص، ط، ع)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (مس، مص، مط، مع)

دوات مشق راچگونه تهیه می‌کنید؟

مس مص مط مع

مس مص مط مع
ام، مس، مش دار

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی روی خط کرسی مشق کنند.

- شاگردان به گروپها تقسیم شوند. در باره تهیه و ترتیب رنگ دوات مشق گفتگو کنند.

استاد محترم! ترکیبات فوق را برای شاگردان بالای تخته صنف با در نظر گرفتن خط کرسی بنویسید.

- درباره تهیه و ترتیب دوات رنگ مشق پس از مشوره شاگردان برای شان معلومات بیشتر بدھید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی، خودکار یا پنسل تمرین کنند.

درس سی و هشتم

ترکیب حرف (م) با (ف، ق، ک، ل)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (مف، مق، مک، مل)

طریقه درست گرفتن قلم نی را بگویید؟

مف مق مک مل

مف مق مک مل
کشش، م، با، ک،

مف

(م) با (ف) کش دار

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را در صنف باقلم نی تمرین کنند.

- شاگردان به گروپها تقسیم شوند و در باره خط کرسی گفتگو کنند.

استاد محترم! ترکیبات فوق را برای شاگردان بالای تخته صنف بنویسید.

- حرف (م) را در پیوست با حروف (ف و ک) کش دار برای شاگردان در کتابچه مشق شان تحریر بدارید.

کارخانه گی: شاگردان مرکبات بالا را با قلم نی یا پنسل روی خط کرسی تمرین کنند.

درس سی و نهم

ترکیب حرف (م) با (م، ن، و، ه، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (مم، من، مو، مه، می)

طريقه درست گرفتن کاغذ را در وقت نوشتن بيان کنید؟

م م م م م م م م

م م م م م م م م

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را در صنف با قلم نی در کتابچه های مشق شان تمرین کنند.

- شاگردان به گروپها تقسیم شوند و درباره طرز درست گرفتن کاغذ گفتگو کنند.

استاد محترم! به مشوره های شاگردان گوش کنید و در صورت لزوم به راهنمایی بپردازید.

- ترکیبات فوق را بالای تخته صنف روی خط کرسی بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا با قلم نی، پنسل یا خودکار روی خط کرسی تمرین کنند.

درس چهلم

ترکیب حرف (ه) با (ا، ب، ج، د، ر)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (ها، هب، هج، هد ، هر)

چرا باید خط کرسی در وقت نوشتن رعایت شود؟

ه ها هب هج هد هر

ه ها هب هج هد هر

(ه) کش دار با (د)

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را در کتابچه های مشق شان با قلم نی تمرین کنند.

- شاگردان به گروپها تقسیم شوند و در باره تأثیرات خط کرسی بحث کنند.

استاد محترم! ترکیبات بالا را با درنظر گرفتن خط کرسی بالای تخته صنف برای شاگردان

بنویسید و تأثیرات آن را برای شاگردان واضح سازید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی، پنسل یا خودکار تمرین کنند.

درس چهل و یکم

ترکیب حرف (ه) با (س، ص، ط، ع)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (هس، هص، هط، هع)

آیا گفته می‌توانید از جمله ترکیبات زیر چند حرف آن کاسه دار (دایره وی) است؟

هس هص هط هع

هس هص هط هع
(ه) و (س) کشدار

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا در کتابچه‌های مشق شان با قلم نی در صنف تمرین کنند.

استاد محترم! ترکیبات فوق را بالای تخته صنف روی خط کرسی برای شاگردان بنویسید.

- حرف (ه) کش دار را با حرف (س) برای شاگردان بنویسید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی، پنسل یا خودکار روی خط کرسی مشق کنند.

درس چهل و دوم

ترکیب حرف (ه) با (ف، ق، ک، ل)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (هف، هق، هک، هل)

- درباره خصوصیات قلم نی خوب چه میدانید؟
  - آیا تاحال از کورس‌های خطاطی دیدن کرده اید؟

ہفت سیکھیاں

سیفِ مس کا حل

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی در صنف مشق کنند و به یکدیگر خود نشان بدهند.

استاد محترم! به شاگردان موقع داده شود تا در باره مشق یکدیگر ابراز نظر کنند.

کارخانه‌گی: شاگردان ترکیبات بالا را در کتابچه‌های مشق شان با قلم نی، خودکار یا پنسل تمرين کنند.

درس چهل و سوم

ترکیب حرف (ه) با (م، ن، و، هـ، لـ، ی)

هدف: آشنایی شاگردان با ترکیبات (هم، هن، هو، هـ، هـلـ، هـی)

از اینکه ترکیبات خط نستعلیق را یاد گرفته اید چه احساس دارید؟

هم هـن هو هــلـ هـی

هم هـن هو هــلـ هـی

فعالیت: شاگردان ترکیبات بالا با قلم نی مشق نمایند.

- شاگردان به گروپها تقسیم شوند و در باره خصوصیات قلم نی خوب گفتگو کنند.

استاد محترم! از اینکه شاگردان شما مركبات خط نستعلیق را یاد گرفته اند احساس تان را برای شان بیان کنید و در باره قلم نی خوب برای شاگردان معلومات بیشتر بدھید.

کارخانه گی: شاگردان ترکیبات بالا را با قلم نی و پنسل یا خودکار تمرین کنند.

جدول حروف خط سُتعْلِيق

حروف آخر	حروف وسط	حروف اول	حروف مفرد
ا			ا
ب	ب ب ب	ب ب ب	ب
ج	ج ج ج	ج ج ج	ج
د			د
ر			ر
س	س س س	س س س	س
ص	ص ص ص	ص ص ص	ص
ط	ط ط ط	ط ط ط	ط
ع	ع ع ع	ع ع ع	ع
ف	ف ف ف	ف ف ف	ف
ق	ق ق ق	ق ق ق	ق
ک	ک ک ک	ک ک ک	ک
ل	ل ل ل	ل ل ل	ل
م	م م م	م م م	م
ن	ن ن ن	ن ن ن	ن
و			و
ھ	ھ ھ ھ	ھ ھ ھ	ھ
یے	ی ی ی	ی ی ی	یے